

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1891, kl. 3 e. m.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande
n:o 3, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående förbättrade tåganordningar å norra stambanan.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 30, har herr S. J. Kardell med flere hemställt, »att Riksdagen behagade ingå till Konungen med en underdånig anhållan, att äfven vintertiden nattåg måtte anordnas på den norra stambanan, och att dessa å lämplig tid må dels på qvällen utgå ifrån och dels på morgonen anlända till Stockholm», och uti en i samma kammare af herr G. Eriksson afgifven motion, n:o 137, har samtidigt i samma ämne föreslagits, »att Riksdagen behagade ingå till Konungen med underdånig anhållan, ej mindre att äfven vintertiden tills vidare nattåg måtte annordnas på norra stambanan, och att dessa tåg måtte, som hittills, å lämplig tid på qvällen utgå ifrån Bollnäs och norrut och på morgonen anlända dit från de norra orterna, än ock att frågan om nattstationens flyttning från Bollnäs till Ånge och i sammanhang dermed trafikens ordnande, på sätt i motionen antydes, varder, såsom Konungen finner för godt bestämma, taget i öfvervägande ensamt eller samtidigt med andra förslag, som kunna komma under pröfning och afse att ordna trafiken på den norra stambanan».

Angående behandlingen af dessa förslag får utskottet hänvisa till den utförliga utredning, som finnes upptagen i Andra Kammarens tredje *Bih. till Riksd. Prot. 1891. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 5 Häft. (N:o 9).*

tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6 under innevarande riksdag, hvilket jemväl innehåller det hufvudsakliga, som i frågan under förlidna års riksdag förekommit.

Af denna utredning inhemtas bland annat, att det under 1890 års riksdag framställda likalydande förslaget blef af vederbörande utskott afstyrkt och af Riksdagen afslaget, hufvudsakligen på den grund, att kostnaderna, sådana de af kongl. jernvägsstyrelsen beräknats så väl för norra stambanans trafikerande med nattåg som i synnerhet för de nya anordningar och anläggningar, som för sådana tågs framförande nödvändiggjordes, syntes blifva allt för stora i förhållande till de dermed vunna fördelarne och särskildt till de obetydligt höjda inkomster, som derigenom ansågos skäligen kunna påräknas.

Äfven under denna riksdag har Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott uttalat samma uppfattning och på enahanda grund afstyrkt herr Kardells med fleres motion, men deremot funnit sig böra i punkt 2:o på det sätt tillstyrka herr Erikssons förslag, hvars syfte enligt motiveringen icke utesluter de föreslagna natt-tågens ersättande med snabbare dagtåg, hvilka ansetts komma att medföra större intäkter och mindre kostnader än natt-snälltågen, »att, med anledning af herr G. Erikssons i Mörviken motion, Andra Kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen, uttryckande önskvärdheten och nyttan af en hastigare samfärdsel mellan Norrland och Stockholm, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huru vida och i hvad mån, utan allt för stora kostnader, en snabbare kommunikation å norra stambanan kan anordnas».

Vid föredragning af detta utskottets utlåtande har Andra Kammaren bifallit hvad utskottet deri hemställt, hvilket beslut i afseende på 2:dra punkten i sagda utskotts utlåtande n:o 6, jemlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen, genom protokollsutdrag den 19 mars 1891 delgifvits Första Kammaren, som hänvisat detta ärende till dess tillfälliga utskott n:o 2.

Med anledning deraf, att så väl motionären som Andra Kammarens tillfälliga utskott förmält, huru som de underdåniga framställningar, om anordnande af natt-tåg året om på norra stambanan, hvilka år 1889 afgifvits af korporationer, affärsfirmor och enskilda personer i Norrland och hufvudstaden, blifvit af Kongl. Maj:t pröfvade och afslagna, torde den rättelsen här böra meddelas, att dessa framställningar ännu äro på Kongl. Maj:ts pröfning beroende samt att kongl. generalpoststyrelsen den 30 decem-

ber 1890 deröfver afgifvit infordradt utlåtande, hvaruti sagda styrelse på anförda skäl tillstyrkt bifall till förslaget om anordnande af natt-tåg året om å norra stambanan med de af styrelsen ifrågasatta afgangstider, från Stockholm kl. 10,30 f. m. och från Bollnäs kl. 9,45 f. m.

Vid pröfning af denna fråga har utskottet, som ansett den omständigheten, att enskilda petitionärers framställning om natt-tågs anordnande å norra stambanan ännu är på nådigt afgörande beroende, icke innefatta skälig anledning till afslag å här ifrågavarande, inom riksdagen väckta förslag angående förbättrade tåganordningar på nämnda bana, trott sig finna giltiga skäl föreligga för ett instämmande i Andra Kammarens beslut. Visserligen skulle må hända ur principiell synpunkt betänkligheter kunna framställas mot bifall till detta och liknande förslag rörande skrivelser till Kongl. Maj:t angående förbättrade anordningar i allmänhet vid stambanorna, att derigenom möjligen den åsigten skulle efter hand vinna insteg, att initiativet till hvarje sådan utveckling af statsbanornas trafik, som icke af uteslutande ekonomisk hänsyn af sig sjelf framtvingas, bör tagas af Riksdagen — en åsigt som enligt utskottets mening skulle leda till en olämplig behandling af dessa ärenden och skadligt inverka på stambanornas förvaltning.

Endast vederbörande banförvaltning eger nemligen nödig insigt och sakkunskap för att på lämplig tid kunna så väl framlägga noggrant utarbetade förslag till införandet af nyttiga och nödiga förbättringar, bland annat genom snabbare eller tätare tåg på vissa bandelar för befordrande af trafikens tillväxt och de af jernvägarne berörda landsdelarnes utveckling som äfven samtidigt utreda förhållandet mellan kostnaderna för dylika anordningar och de direkta eller indirekta fördelar, som desamma kunna för landet antagas komma att medföra.

Men vid öfvervägande af den allmänt erkända tvingande nödvändigheten af ett snart genomförande af en förbättrad samfärdsel mellan Norrland och det öfriga landet, samt med hänsyn till hvad under frågans behandling i öfrigt förekommit, har utskottet emellertid ansett, att nämnda principiella betänkligheter böra för det närvarande falla, så mycket hellre som ett Riksdagens afslag på framställningen möjligen skulle uppfattas såsom ett ogillande jemväl af dess syftemål.

Hvad åter speciellt den sakliga sidan af föreliggande ärende angår, synes det af den ofvan åberopade utredningen rörande kostnaderna för införandet af ett snabbare dagtåg på norra stambanan otvetydigt framgå,

att något väsentligt hinder af ekonomisk art ej torde kunna deremot anföras. Det synes visserligen deraf tydligt ådagalagdt, att ett nytt och snabbare, tidigt på morgonen från Stockholm afgående persontåg bör kunna på qvällen inträffa dels i Östersund, dels i Sundsvall, dels möjligen i Sollefteå (Långsele), samt att ett i motsatt riktning gående dagtåg bör från sistnämnda orter hinna till Stockholm på qvällen samma dag. Då ett dylikt nytt dagsnälltåg, såsom en öfvergångsform, bör, under förutsättning att derjemte nu använda tåg hufvudsakligen bibehållas för den närmaste framtiden, kunna å ena sidan tillfredsställa alla berättigade anspråk på lättade förbindelser mellan hufvudstaden och Norrland och å den andra kraftigare, snabbare och billigare än ett natt-tåg bidra till ökande af lokal-trafiken samt derigenom i en snar framtid, och möjligen genast lemna full ersättning för dermed förenade kostnader, har utskottet ansett denna anordning böra vidtagas före inrättandet af det föreslagna dyrbarare natt-tåget, hvilket sannolikt först sedan norra stambanan och dermed förenade jernvägsnät hunnit fullbordas torde, med lyckligt ekonomiskt resultat, kunna anordnas.

Till stöd för sitt antagande, att det föreslagna dagsnälltåget snart skall återbetala de dermed förenade kostnader, har utskottet ansett sig böra slutligen anföra att, enligt hvad det inhemtat, person- och blandade tågen på linien Upsala—Ånge under de sistförflutna månaderna mycket ofta varit så stora, att tvenne lokomotiv behöft användas till deras framförande, att utsigterna för tillräcklig frekvens på ett ytterligare dagtåg, sålunda äro goda, samt att jernvägsstyrelsen förfogar öfver ett antal lokomotiv, hvilka i följd af ringa tyngd och svag dragkraft endast sällan komma till användning i nuvarande tåg, men deremot väl lämpa sig för det lättare dagsnälltåget, hvarigenom en väsentlig nedsättning i kostnaden för anskaffande af ny materiel till detta tåg bör kunna vinnas, hvarförutom någon kostnad för flyttande af nattstationen från Bollnäs till Ånge icke för ett dagsnälltåg behöfver ifrågakomma.

På grund af så väl dessa som de af Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott i ärendet anförda skäl hemställer utskottet,

att Första Kammaren ville instämma i Andra Kammarens ifrågavarande beslut.

Stockholm den 24 april 1891.

På utskottets vägnar:

LARS BERG.